

Bilingüisme des del bressol

Ser bilingüe o multilingüe té nombrosos avantatges, però també desavantatges. Diversos experts els exposen i trenquen certs mites arran de la presentació del llibre 'Multilingües des del bressol', d'Anna Solé, que ha tingut lloc a Barcelona. Tots coincideixen en un aspecte: educar des del començament i amb naturalitat.

PATRÍCIA MORÉN | 1 DE JUNY DE 2010

En la societat d'avui, poder parlar més d'un idioma és un avantatge a l'hora d'accedir a determinades feines, a més d'una sort per poder comunicar-se amb persones de diferents llengües i cultures. En definitiva, és un punt a favor per "obrir-se a camps d'interacció més amplis", segons Laura Bosch, professora titular de la [Facultat de Psicologia](#) de la Universitat de Barcelona (UB).

Anna Solé és autora del llibre *Multilingües des del bressol. Educar els fills en diverses llengües*, promogut per la [Càtedra de Multilingüisme Linguamón](#) de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) i publicat per l'Editorial UOC. Solé, que ha presentat la publicació recentment a Barcelona, sap per experiència pròpia què vol dir ser multilingüe, un fenomen encara menys estudiat que el bilingüisme per la dificultat que comporta trobar grups homogenis d'estudi. A més, treballa a la Comissió Europea, on es [promou el pluralisme lingüístic](#) i on es troben moltes parelles mixtes. Ella és bilingüe catalana i castellana, està casada amb un flamenc amb el qual parla anglès i viu a Bèlgica, on es parla [flamenc](#) i francès. A la seva vida hi ha cinc llengües molt presents i, quan va néixer la seva filla, es va plantejar educar-la en el multilingüisme sense crear-li gaire confusió.

És per aquest motiu que va aplicar una de les estratègies que explica al seu llibre i a la qual molts científics donen suport des de fa més d'un segle: [una persona, una llengua](#) (OPOL, de *one person one language*), una teoria enunciada pel lingüista francès Maurice Grammont i que s'ha anat [revisant](#). Així doncs, Solé va ensenyar a la seva filla la seva llengua materna, el català, mentre que el seu marit va ensenyar-li el neerlandès. "Aquesta és la situació més neta i facilitadora per a l'aprenentatge del llenguatge, perquè si la mare parla al seu infant en una llengua i el pare en una altra, aquest podrà diferenciar-les millor amb dos parlants diferents. Però normalment les situacions són mixtes", comenta Bosch.

Un cop la filla d'Anna Solé va assentar els dos idiomes, el patern i el matern (aquest és un aspecte fonamental), van introduir-hi l'anglès (gràcies a les converses que mantenien els pares entre ells), el francès (a l'escola) i el castellà (amb les cangurs). Ara, la nena parla cinc idiomes. És un exemple de l'èxit en l'educació multilingüe, que es pot aconseguir amb diferents estratègies, basades en diferents teories científiques, a més de l'OPOL.

Trencant mites

És del tot positiu l'afany per educar els nens en diverses llengües? Fa anys es va estendre un mite segons el qual "el bilingüisme crea confusió mental. Però això va quedar desmentit als anys 60 gràcies a un estudi de Lambert, ja que el bilingüisme és normal i majoritari al planeta", comenta Anna. Aquest mite va ser alimentat per estudis previs, dels anys 50, fets en nens immigrants sotmesos a preguntes de cultura general en una segona llengua, l'anglès, quan encara feia poc temps que havien arribat al país d'acollida i no la dominaven gaire, "motius pels quals no van treure bona nota", aclareix Solé.

Si bé és cert que, al començament, alguns nens bilingües o multilingües poden barrejar varies llengües, no tots ho fan, i aquesta etapa sempre és temporal; pot durar entre els dos i els quatre anys, explica l'autora del llibre. "No són interferències del llenguatge, sinó formes d'inici del llenguatge en entorns multilingües. Ocorre perquè els nens trien la paraula que els resulta més fàcil", comenta Bosch.

Un altre mite que cal qüestionar és que els nens ho aprenen tot. "És cert que tenen una capacitat il·limitada, però han de fer esforços per descodificar diferents llengües, i no aprenen bé si no se'ls exposa durant anys a fonts prou riques i variades de cada llengua i se'ls motiva", explica Soler. Comptar amb mainaderes i familiars que parlin en una altra llengua i amb programes multimèdia són alguns trucs perquè s'adonin que totes les llengües poden ser útils i vulguin utilitzar-les.

Pros i contres

Perquè el bilingüisme tingui avantatges cognitius s'ha de superar el que s'anomena el [doble llingüatge de James Cummins](#). Es tracta d'un domini lingüístic mínim que s'ha d'assolir per no tenir problemes d'aprenentatge i un límit al qual cal arribar per poder gaudir dels avantatges del bilingüisme, explica Soler.

Entre aquests avantatges cognitius, diferents estudis han constatat que el bilingüisme ajuda a desenvolupar certes capacitats d'atenció i de control executiu, coincideixen a explicar Bosch i Albert Costa, investigador ICREA i professor associat de [Neurociència Cognitiva](#) de la Universitat Pompeu Fabra. És a dir, ajuda a adquirir l'habilitat per canviar d'idioma i controlar-lo sense que hi hagi interferències entre ambdós. Altres estudis apunten que el bilingüisme podria retardar la demència, afegeix Costa, tot i que els resultats al respecte són contradictoris.

Però també té desavantatges, tot i que no són dramàtics. Un d'aquests és la menor freqüència en l'ús de les paraules, perquè s'ha de repartir el temps entre dues llengües. Algunes paraules són d'alta freqüència, com *gos* i d'altres són de baixa freqüència, com *roure*, que només utilitzem dos cops l'any de mitjana, explica Costa. Mots com aquest costen de recuperar, són els típics que "tenim a la punta de la llengua" i els que expliquen els lapsus lingüístics habituals dels bilingües. També s'ha vist que, en general, el bilingüisme suposa un vocabulari més restringit, tot i que, quan s'ajunten les dues llengües, el lèxic és més ampli. Els tecnicismes, per últim, acostumen a aprendre's en un sol idioma, segons Solé.